

san onun düşmanına dost olmaz. Dünya yalan, âhiret gerçektir. İnsanlar uykudadır, ölünce uyanacaklar ve esas hayatı o zaman göreceklerdir. Bir hayal, bir düş gibi görüldüğünden dünya hakkında "yalancı dünya" deyimini kullanılmıştır. Dünya insanı önce yükseltir, sonra düşürür. Dışı çekici ve güzel bir kadın, içi çirkin bir kocakarı gibidir. Her gece başka biriyle yatan fahişeye benzer. Kendisine gönül verenlerin hiçbirine acımamıştır. Yılana benzer, dokununca pürüzsüzdür, fakat zehiri öldürücüdür; içtiğçe harareti arttıran deniz suyu gibidir.

Birçok zâhid ve mutasavvıf dünya ile âhiretin birlikte yürümeyeceğine inanmıştır. Söylendiğine göre Hz. Ali dünya ile âhireti iki kumaya benzetmiş, biri memnun edildiği ölçüde öbürünün rahatsız olacağını ifade etmiştir. Dünya ile âhiret doğu ile batı gibidir; birinden uzaklaşıldığı nisbette öbürüne yaklaşırlar; biri harap olduğu nisbette diğeri mâmur olur. Ancak dünyanın fazla kötülenmesinden rahatsız olan zâhidlerin bazan onu savundukları da görülür. Buna göre dünya ilâhî kitapların ve peygamberlerin gönderildiği, meleklerin ibadet ettiği, âhiretin kazanıldığı, Allah'ın nimet ve lutuflarını bol bol verdiği bir yer olduğundan dünyaya olumlu bir gözle bakılmalıdır (Beyhakî, s. 358).

Daha çok çile ve müridlik döneminde dünyayı kötileyen mutasavvıflar, mârifet makamına ulaşıp ârif oldukları zaman artık dünyanın lehinde ve aleyhinde konuşmazlar. Ârifler ve âşiklar bu makamda dünya gibi âhireti de Hakk'a ermeye engel sayar, onun da mâsivâ olduğunu söylerler. Zâhid dünyaya bakışıyla sirke, ârif ise misk koklatır. Zâhid dünyayı çirkinleştirir, ârif ise onunla hiç ilgilenmez, denilmiştir (Kuşeyrî, s. 296-297). Hatta bazan Allah'ın tecellilerini yansıtmaları bakımından dünyaya ve âleme yüksek ve estetik bir değer de atfedilir. Bu sebeple dünyayı bir ölçüde kötileyen Gazzâlî bile bu âlemin, daha fazlası tasavvur edilemeyecek kadar güzel, eksiksiz ve mükemmel olduğunu belirtmiştir (İhya, IV, 223). İbnü'l-Arabî'ye göre de dünya ilâhî güzelliği yansıtan bir ayna olması itibarıyla fevkalâde güzeldir (el-Fütûhâ, II, 714; Cîlî, I, 75). Bu mertebeye ulaşan ârifler artık sadece dünyanın güzelliğinden, faydasından ve nimetlerinden bahsederler. Çünkü bu mertebedeki ârifler için dünya Hakk'a

ermeyi engellemez, aksine O'nun daha iyi anlaşılmasını sağlar.

BİBLİYOGRAFYA :

Râgıb el-İsfahânî, *el-Müfredât*, "dnv" md.; Tehânevî, *Keşşâf*, "dnv" md.; Wensinck, *el-Mu'cem*, "dnv" md.; M. F. Abdülbâkî, *el-Mu'cem*, "dnv" md.; Müsned, III, 128, 199; IV, 226; Bu-hârî, "Şavm", 56, "Zekât", 4, "Cihâd", 37, "Nikâh", 1, "Rikâk", 5, "Cizye", 1, "Menâkıbü'l-en-sâr", 1; Müslim, "Zekât", 10, 12, 38, "İtk", 16, "Züh'd", 1, 2, 6; Tirmizî, "Züh'd", 14, "Fiten", 26; Dârimî, "Nikâh", 3; Nesâî, "İşretü'n-nisâ", 1; Abdullâh b. Mübarek, *Kitâbü'z-Züh'd* (nşr. Habîbürrahmân el-Azamî), Haydarâbâd 1386 — Beyrut, ts. (Dârü'l-Kütübü'l-ilmiyye), s. 172-194, 262-265; Hâris el-Muhâsibî, *el-Veşâyâ*, Beyrut 1406/1986, s. 248; Câhiz, *el-Beyân ve't-tebyîn*, Beyrut 1986, s. 63-86; Kinânî, *Tenzihü's-şerî'a*, Kahire, ts., II, 302-314; İbn Kuteybe, *Üyûnü'l-aḥbâr* (Tavîl), II, 286-405; İbn Hibbân, *Ravzâtü'l-üḫalâ' ve nüzhetü'l-fuzalâ* (nşr. M. Muhyiddin Abdülhamîd v.dğr.), Beyrut 1397/1977, s. 277; Ahmed b. Amr eş-Şeybânî, *Kitâbü'z-Züh'd*, Beyrut 1985, tür.yer.; Ebü Tâlib el-Mekkî, *Kütü'l-kulûb*, Kahire 1961, I, 537-555; Ebü Nuaym, *Hilye*, III, 44; Kuşeyrî, *er-Risâle*, Kahire 1385/1966, s. 296-297; Gazzâlî, *İhya*, Kahire 1934, II, 144-145; III, 174-199; IV, 125, 127, 223, 255; a.mlf., *el-Erba'în fi uşûl'd-dîn*, Kahire 1328, s. 164; a.mlf., *Mîzânü'l-âmel*, Kahire 1328, s. 188-189; Ahmed-i Câmî, *Ünsü't-tâ'ibîn*, Tahrân 1350 hş., s. 291-298; Abdülkâdir-i Geylânî, *el-Fethü'r-rabbânî*, Kahire 1960, s. 76, 82, 88, 91, 164, 179; İbnü'l-Cevzî, *Zemmu'l-hevâ'*, Kahire 1962; İbnü'l-Arabî, *el-Fütûhât*, Beyrut, ts. (Dârü Sâdır), II, 178, 714; Necmeddîn-i Dâye, *Mirâdü'l-ibâd*, Tahrân 1353, s. 143-144; Hatîb et-Teb-rîzî, *Mişkâtü'l-Meşâbiḥ* (nşr. M. Nâsirüddin el-Elbânî), Dimaşk 1380/1961, II, 648-677; İbn Haldûn, *Mukaddime*, Kahire 1957, s. 467, 513-518; Cîlî, *el-İnsânü'l-kâmil*, İstanbul 1300, I, 75; İbşîhî, *el-Müsteṭṭaf*, I, 70-72; II, 290-297; Lâmiî, *Nefehât Tercümesi*, s. 116; Süyûtî, *el-Le'âlî'l-maṣnû'a fi'l-eḥâdişil-mevzû'a*, Kahire, ts., II, 279-340; İbn Arrâk, *Tenzihü's-şerî'a*, II, 302-314; Ebü'l-Bekâ, *el-Külliyât*, Bulak 1253, s. 185; Aclûnî, *Keşfü'l-hafâ'*, I, 408-412; İbrâhîm Hakkî Erzürümî, *Mârifetnâme*, İstanbul 1310, s. 269-281; İbrâhîm b. Muhammed el-Beyhakî, *el-Meḥâsin ve'l-mesâvî* (nşr. Muhammed Süveyd), Beyrut 1408/1988, tür.yer.; Zeki Mübarek, *et-Taṣavvufü'l-İslâmî*, Beyrut, ts. (el-Mektebetü'l-Asriyye), I, 106; İbn Ardûn, *Âdâbü's-şoḥbe*, Beyrut 1987, s. 53; Ahmed Emîn, *Fecrü'l-İslâm*, Kahire 1959, s. 31-37; El-bânî, *Silsiletü'l-eḥâdişil-dâ'ife ve'l-mevzû'a*, Dimaşk 1379, I, 51-53, 269; II, 266-267; *el-Mu'cemü's-şâfi*, s. 552; Mustafa Çağrı, *Gazzâlî'ye Göre İslâm Ahlakı*, İstanbul 1982, s. 226-240; B. Carra De Vaux, "Dünya", *İA*, III, 664; A. S. Tritton, "Dunyâ", *EI*² (İng.), II, 626.

SÜLEYMAN ULUDAĞ

DÜNYA İSLÂM BİRLİĞİ

(bk. RÂBİTATÜ'L-ÂLEMİ'L-İSLÂMİ).

DÜNYA İSLÂM KONGRESİ

(مؤتمر العالم الإسلامي)

1926'da kurulan
milletlerarası sosyokültürel
İslâmî teşkilât.

Arapça adı Mü'temerü'l-âlemi'l-İslâmî'dir (İng. World Muslim Congress=WMC). Merkezi Karaçi'de olup dünyanın birçok yerinde şubesi bulunmaktadır. "Hiç şüphesiz bütün müminler kardeşler" (el-Hucurât 49/10) âyetini düstur edinen teşkilât dünya müslümanları arasında ideolojik birlik, sosyoekonomik gelişme ve ortak bir anlayış sağlamak amacıyla çalışmalar yapar. Gayesi temelde politik olmamakla birlikte özellikle İslâm halklarının menfaatleri söz konusu olduğunda politikadan uzak değildir. Müslümanların problemleriyle ilgilenirken ülke-lerin iç işlerine müdahale etmez ve onların millî varlık ve bağımsızlıklarına karşı tavır almaz. Müslüman devletler arasında meydana gelen anlaşmazlıklarda arka planda kalmayı ve uzlaştırıcı bir rol oynamayı tercih eder. Başlangıçta resmî kimliği bulunmayan bir yürütme kurulumunun yönetiminde olan teşkilât zaman içerisinde bir çeşit diplomatik statü kazanmış ve Birleşmiş Milletler'de müşavirlik, İslâm Konferansı Teşkilâtı'nda da gözlemcilik yapmıştır. 1987'de Niwano Barış Ödülü'ne layık görülmesi, barış yolundaki başarılarının bir delili olarak kabul edilebilir.

Dünya İslâm Kongresi Haziran 1926'da, hilâfetin kaldırılmasıyla doğan boşluğu doldurmak ve bütün müslümanların birliğini sembolize edebilmek için Mekke'de, Hindistan Hilâfet Hareketi'nden tanınan Şevket Ali ve Muhammed Ali kardeşler, Filistin Başmüftüsü Emîn el-Hüseynî, Ezher Şeyhi Muhammed ez-Zevâhirî, Suriye'den Muhammed Reşid Rızâ, Türkiye'den Servet Bey ve Endonezya'dan Şeyh Ömer Coakrominoto gibi panislâmizm görüşünü paylaşan bir grup aydın tarafından kuruldu; ancak tüzüğünün hazırlanarak yönetim kadrosunun seçildiği 1931 yılında yapılan II. Milletlerarası İslâm Konferansı'na kadar düzenli bir faaliyet içine giremedi. Müftü Emîn el-Hüseynî'nin başkan seçildiği bu toplantıda Hindistan'dan Dr. Muhammed İkbâl ve Mısır'dan Alûbe Paşa başkan yardımcılıklarına, İran'dan Ziyâeddin Tabâtabâî de genel sekreterliğe getirildiler. II. Dünya Savaşı'nın baş-

DÜNYA İSLÂM KONGRESİ

langıcına kadar merkezi Kudüs'te olan teşkilât bu tarihte birkaç yıl için faaliyetlerini durdurdu. Teşkilâtı canlandırma fikri, Pakistan'ın bağımsız bir devlet olarak ortaya çıktığı 1947'den sonra tartışılmaya başlandı. Bu tartışmanın başında Şebir Ahmed Osmânî, Hâmid Bedâûnî, Hâce Şehâbeddin, Fazlurrahman, Ebû Bekir Ahmed Halîm ve Abdülâtilif Bevânî gibi panislâmistler yer alıyordu. Düşüncenin gerçekleşmesi Şubat 1949'da Karaçi'de toplanan Dünya İslâm Konferansı'nda mümkün oldu. Bu toplantıda Filistin ve Keşmir'deki müslümanların aleyhine gelişen olayların hemen ardından İslâm dünyasının hareketine geçmesi için bir çağrı yapıldı. Teşkilâtın yeniden doğuşundan iki yıl sonra Karaçi'de yine Müftü Emîn el-Hüseynî'nin başkanlığında bir kongre daha yapılarak genel merkezin Karaçi'de olmasına karar verildi.

Dünya İslâm Kongresi dünyadaki en önemli panislâmcı kuruluşlardan biridir. İdarî mekanizmasının en üst seviyesinde bütün toplantılara başkanlık eden bir başkan ile çalışmalarını yönlendirilmesi ve merkezle şubeler arasında irtibatın sağlanması gibi görevleri yürüten bir genel sekreter bulunur. Teşkilâtın en üst organı genel kuruldur ve her altı yılda bir toplanır. Genel kurulun çıkardığı kararları uygulayan idarî organ ise yirmi sekiz üyeden oluşan yürütme kuruludur. Bağdat (1962), Kuala Lumpur (1963), Mogadişu (1964-1965), Amman (1967), Beyrut (1969), Kıbrıs (1980), Tokyo (1981), Kolombo (1982), İslâmâbâd (1984) ve Karaçi'de (1988) toplanan çeşitli milletlerarası ve bölgesel konferanslar terfî etmiştir. Üyeler arasında bilgi akışı 1963'te kurulan resmî haftalık dergi *The Muslim World* ile sağlanır. Ayrıca İngilizce ve bölgesel dillerde basılan broşür, dergi ve kitaplarla da İslâm dünyasını ilgilendiren önemli konulara ve müslümanların azınlık durumları gibi problemlere dikkat çekilir. Teşkilât çeşitli toplantılarda, İslâm ülkeleri arasında ekonomik ve siyasî birlik sağlama amacıyla İslâm ticaret ve sanayi odaları, bir ulaşım konseyi, ortak havacılık, gemicilik, sigorta ve bankacılık kuruluşları ve bir İslâm ortak pazarı gibi milletlerarası düzeyde bazı İslâmî kurumların daha oluşturulmasını teklif etmiştir. Bu projelerin bazıları uygulamaya konulmuş, bazıları ise henüz hazırlık safhasındadır. İslâm Konferansı Teşkilâtı ile İslâm Zirve Konferansı'nın doğuşu, Dünya İslâm

Kongresi'nin sarfettiği çabaların bir eseri olarak kabul edilebilir.

BİBLİYOGRAFYA :

India Office Records (London), L/P, S/10/1314, nr. 1449/1931 (Panislamism); *Le Congrès du Khilafat et Le Congrès du Monde Musulman*, Paris 1926; Inamullah Khan, *Ap Ka Alam-i Idarah*, Karachi, ts.; *Brief History: Motamar Al-Alam Al-Islami*, Karachi 1987; *Brief History: Motamar Al-Alam Al-Islami*, Karachi 1988; *Constitution of the World Muslim Congress*, Karachi 1988; J. M. Landau, *The Politics of Pan-Islam*, Oxford 1990, s. 280-283; *The World Muslim Gazetteer*, Delhi 1992, s. 770-781; "Background of The Motamar al-Alam al-Islami", *MW*, II/2 (1964), s. 2-3.

M. NAEEM QURESHI

DÜNYA
MÜSLÜMAN GENÇLİK TEŞKİLATI

(الدولة العالمية للشباب الإسلامي)

Müslüman gençler arasında
eğitim çalışmaları yapmak maksadıyla
1972 yılında kurulan
milletlerarası teşkilât.

Arapça adı en-Nedvetü'l-âlemiyye li's-şebâbi'l-İslâmî'dir (İng. World Assembly of Muslim Youth = WAMY). Suudi Arabistan hükümetinin desteğiyle kurulan ve genel merkezi Riyad'da bulunan teşkilâtın ana gayesi müslüman öğrenciler arasında İslâmî eğitim çalışmaları yapmak, gençliği kötü alışkanlıklardan ve bozuk fikir cereyanlarından korumaktır. Bu amaçla başta dünya müslüman gençliğinin bir arada temsil edildiği toplantılar, süreli kamplar ve konferanslar olmak üzere birçok faaliyetlerde bulunur. Bu toplantılarda müslüman gençlere İslâmî bilgiler vermeye ve aralarında fikir birliği sağlamaya özen gösteren teşki-

lât, çeşitli ülkelerdeki müslüman öğrenci teşkilâtlarına yardım yapmaya ve gençlerin kendi dillerinde bilgilendirilmeleri için neşriyatta bulunmaya çalışmaktadır. Ayrıca meşhur müslüman şahsiyetlerin değişik İslâm ülkelerine gönderilerek gençlere hitaben konuşma yapmaları temin edilmekte, çeşitli dillerde basılan kitap ve dergilerin dağıtımı gerçekleştirilmektedir. Müslüman gençlerin birbirlerini ziyaret edebilmeleri için gerekli hazırlıkları yapan teşkilât, her yıl değişik bir ülkede kamplar kurarak gençler arasında tanışmayı ve dayanışmayı sağlamaktadır. Müslüman ülkelerdeki öğrenci ve gençlik birlikleri, yabancı ülkelerde okuyan müslüman öğrencilerin kurdukları dernekler ve ayrıca bu derneklerin dışındaki diğer gençlik kuruluşları da buraya üye olabilmektedir.

Teşkilâtın genel kurul, yönetim kurulu, genel sekreterlik ve danışma kurulu gibi organları vardır. Üç yılda bir toplanan genel kurul teşkilâtın en önemli karar merciidir.

Dünya Müslüman Gençlik Teşkilâtı'nın Cidde'de bir şubesi, çeşitli İslâm ülkelerinde temsilcilikleri, Dakka'da (Bengladeş), Kuala Lumpur'da (Malezya), Rabat'ta (Fas), Ebhâ'da (Suudi Arabistan) ve Ürdün'ün Debîn ormanlık bölgesiyle Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde dâimî kamp yerleri vardır. Yaz aylarında açılan kamplar bugüne kadar yedi defa Kıbrıs'ta gerçekleştirilmiştir. İslâmî muhtevalı kitapların basım ve yayımını da yapan teşkilât, İngilizce ve Fransızca'nın yanında mahallî dillerde de kitap yayımlamakta, radyo ve televizyon için özel kültür programları hazırlamaktadır. Teşkilâtın faaliyetlerinden biri de her yıl ilim ve fikir adamlarına verilen milletlerarası Kral

Dünya
Müslüman
Gençlik
Teşkilâtı'nın
1983 yılında
yaptığı
toplantıdan
bir görünüşü -
Seul /
Güney Kore

